

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 30.5.2012
COM(2012) 253 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

2011. aasta konkurentsipoliitika aruanne

{SWD(2012) 141 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

2011. aasta konkurentsipoliitika aruanne

Sissejuhatus

2011. aasta oli tormiline. Finantskriis läks mõnes euroala osas üle riigivõla kriisiks, ähvardades pangandussektorit ja Euroopa mitme riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Samuti vähendas see oluliselt krediidivooge reaalmajandusse.

Sellises majanduslikus kontekstis on aus konkurents üks põhilisi eeldusi siseturu täielikuks realiseerumiseks. Samuti on see võtmetähtsusega, et panustada ühisesse strateegiasse, millega aidata kaasa Euroopa majanduse elavnemisele ja edule rahvusvahelisel tasandil.

Käesolevas teatises kirjeldatakse, kuidas 2011. aastal kasutas komisjon konkurentsipoliitikat finants- ja riigivõla kriisi lahendamise vahendina ning kuidas konkurentsipoliitika ja aasta jooksul võetud jõustamismeetmetega panustati üldiselt strateegia „Euroopa 2020” laiemate poliitikaeesmärkide saavutamisse ning toetati majanduskasvu, töökohtade loomist ja ELi majanduse konkurentsivõimet.

Teatises antakse uues vormis mittetäielik ülevaade komisjoni tegevusest konkurentsipoliitika valdkonnas 2011. aastal, keskendudes eelkõige finantsteenustele, toidusektorile ja lennundussektorile. Uue struktuuri abil püütakse paremini selgitada, kuidas komisjon rakendab konkurentsipoliitikat ja kuidas konkurentsipoliitika panustab Euroopa majandusse ja ELi kodanike heaolu suurendamisse.

Institutsioonidevahelistele suhetele pühendatud osas räägitakse jätkuvast dialoogist Euroopa Parlamendiga ja sellest, kuidas komisjon vastab parlamendi taotlustele. Lisateavet leiab komisjoni talituste üksikajalikus töödokumendist ja konkurentsi peadirektoraadi veebisaidilt.

1. KONKURENTSIPOLIITIKA PRAEGUSES MAJANDUSLIKUS OLUKORRAS

Nõrgad märgid majanduse elavnemisest 2010. ja 2011. aasta alguses kadusid aasta jooksul. 2011. aasta viimaseid kuid iseloomustas suurenev ebastabiilsus ja raskused avalikus sektoris. Liikmesriigid jätkasid finantseerimisasutuste abistamist, neist paljud vajasisid keskpankade likviidsustoetust. Valitsemissektori eelarve puudujääk on muutunud murettekitavaks seoses riigiriskiga ja see on põhjustanud häireid finantsturgudel.

Finantskriisil on drastiliselt mõjutanud reaalmajandust: vähenenud on laenuandmine majapidamistele ja ettevõtjatele ning sellel on raske mõju investeringutele ja tööhõivele. Mitmel liikmesriigil tuli selle asemel, et jätkata investeringuid majanduse elavdamise meetmetesse, rakendada kokkuhoiumeetmeid ja teha kärpeid avaliku sektori kulutustes.

Kriisi puhkemisest alates on EL koordineerinud Euroopa majanduse elavdamise majandusstiimulite paketti. Riigiabisüsteemi rakendati kindlalt, aga paindlikult, et vältida konkurentsimoonusi, ning pankadelt nõuti ümberkorraldusi ja puuduste kõrvaldamist

ärimudelites. Pärast nn hädaabimeetmete esimest lainet käivitas komisjon reformiprogrammi finantssektori struktuursemate küsimuste lahendamiseks selge, kõikehõlmava ja ühtse meetmete kava abil (koos ajakava ja lõpptähtajaga)¹. Programm on seotud komisjoni majanduskasvu ja tööhõive üldise strateegiaga, kuna finantssektori stabiilsus on selgelt üks iga-aastase majanduskasvu analüüsi peamisi eesmärke². Lisaks sellele käivitas komisjon seadusandlikud algatused finantssektori õiguskeskkonna muutmiseks. Neis keskendutakse finantssektori ümbersuunamisele sektori põhiülesandele, milleks on ettevõtjate ja majapidamiste finantseerimisvajaduste rahuldamine.

Kuidas riigiabipoliitika edendab finantsstabiilsusest

ELi riigiabi raamistik on endiselt ainulaadne koordineerimisvahend ELi tasandil

Riigivõla kriisi süvenemise tagajärjel 2011. aasta suvel leppisid liikmesriigid ja komisjon kokku meetmetepaketis pankade kapitali tugevdamiseks ja nende kohustuste tagamiseks (panganduse pakett)³. 1. detsembril pikendas komisjon riigiabi kriisimeetmeid finantssektoris, selgitades ja ajakohastades hinnakujundust käsitlevaid eeskirju ja muid tingimusi⁴. Olukorra stabiliseerudes kehtestatakse pankadele püsivamad riigiabi eeskirjad.

Kriisi algusest alates kuni 31. detsembrini 2011 on Euroopa pankade päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antud 1,6 miljardi euro ulatuses riigiabi. Komisjon on teinud 39 ümberkorraldamist käsitlevat otsust ja jälgib nendega seotud ümberkorralduskavade tõhusat rakendamist. 24 panka on endiselt ümberkorraldamisel. Samuti on komisjon kiitnud heaks 20 liikmesriigi riiklikud programmid, kus kasutatakse kriisiaegsete eeskirjadega ettenähtud vahendeid. Nende hulgas on kapitalisüstid, probleemsete varade müümine ja tagatised.

Oktoobris jõudis majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) järeldusele, et ELi riigiabi raamistik peab jääma ainsaks ELi tasandi koordineerimisvahendiks ja et lühikeses/keskpikas perspektiivis ei ole vaja uusi raamistikke. Komisjon on riigiabimeedet kasutanud nii, et sellega on edendatud pankade ümberkorraldamist ja säilitatud samal ajal võrdsed võimalused turul. Kriisiaja riigiabi eeskirjade kehtestamisel pankadele peeti silmas kolme eesmärki: finantsstabiilsuse säilitamine, siseturu säilitamine ja ümberkorraldamisabist kasusaajate pikaajaline elujõulisus. Pankadelt nõuti loobumist ebakindlatest ärimudelitest, mis põhinevad ülemäärasel finantsvõimendusel ja liigsel tuginemisel lühiajalisele rahastamisele, ning neid julgustati keskenduma põhiülesannetele. Komisjon on ainus institutsioon, kes seab päästemeetmetele selge sõnaga kohustuste jagamise tingimused, aidates seeläbi vähendada moraalselt ohtu.

Vastusena Euroopa Parlamendi⁵ üleskutsele koostas komisjon töödokumendi, milles selgitatakse, kuidas komisjoni riigiabipoliitika on vastanud finants- ja majanduskriisile⁶.

¹ Programmi tegevuskava esitati kõigepealt komisjoni 4. märtsi 2009. aasta teatises „Euroopa majanduse elavdamine”. Tegevuskava üksikasjalik kirjeldus esitati komisjoni 2. juuni 2010. aasta teatises „Finantsteenuste reguleerimine jätkusuutliku kasvu tagamiseks”

² Komisjoni 23. novembri 2011. aasta teatis „Iga-aastane majanduskasvu analüüs 2012”

³ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/125621.pdf.

⁴ Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta alates 1. jaanuarist 2012 pankade kasuks finantskriisi kontekstis võetavate meetmete toetamise suhtes, ELT C 356, 6.12.2011, lk 7-10; IP/11/1488.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0023.

Komisjon kohaldas ka 2011. aastal mitme olulise riigiabi otsuse kaudu oma lähenemisviisi maksejõuetute pankade suhtes. Probleemne laenuandja *Anglo Irish Bank*⁷ on hea näide. Komisjon kiitis heaks Iiri ametiasutuste esitatud kava, milles nähakse ette panga *Anglo Irish Bank* likvideerimine koos äriühinguga *Irish Nationwide Building Society* kümne aasta jooksul. Pikaajaliselt raskustes olnud Saksamaa Landesbank *WestLB*⁸ juhtum on teine ilmekas näide. *WestLB* jagatakse osadeks; selle allesjäänud varad ja kohustused kantakse üle rämpspangale, et need likvideerida. 30. juuniks 2012 lõpetab *WestLB* oma pangategevuse ja pakub edaspidi üksnes varahaldusteenuseid. Vaid väike osa *WestLB* kõige traditsioonilisemast äritegevusest – väikestele kohalikele hoiupankadele pakutavad teenused – jääb turule, aga need teenused võtab üle Landesbank Hessen-Thüringen (Helaba).

Tugevalt riigiabist sõltunud pankadel võidakse lubada tegevust jätkata, kui osa nende tegevusest on reaalselt võimalik muuta taas elujõuliseks, kui nad vähendavad oluliselt oma suurust ja muudavad ärimudelit, keskendudes üksnes elujõulisele tegevusele. Heaks näiteks kõnealuselt lähenemisviisist on Saksamaa panga *Hypo Real Estate* ümberkorraldamise heakskiitmine⁹. Pank vähendab oma bilansimahtu 15 %ni kriisieelsest mahust ja lõpetab tegutsemise mitmes ärivaldkonnas. Samuti kiitis komisjon heaks ümberkorraldusabi teisele Saksamaa pangale *HSH Nordbank*¹⁰, kuna pank kohustus mõnest tegevusvaldkonnast loobudes vähendama oma bilansimahtu 61% kriisile eelneva tasemega võrreldes. Komisjon kohaldas seda lähenemisviisi ka väiksemate pankade suhtes. Näiteks Taani *Eik bank*¹¹ jagati rämpspangaks, mis likvideeriti, ning toimivaks osaks, mis pandi pakkumismenetluse kaudu müüki. Samamoodi toimiti Austria pangaga *Kommunalkredit*,¹² mis tuli päästmisabi käigus riigistada. Panga äritegevus jagati mittestrateegiliseks (likvideerimisele kuuluv) ja strateegiliseks (mis moodustab ligikaudu 40% bilansist ja erastatakse uuesti).

Panga *ABN Amro Bank*¹³ puhul tulenes vajadus riigiabi järele peaaesjalikult konkreetsest jagunemisest: Madalmaade pank eraldati raskustes olevast Fortis kontsernist ja endisest *ABN Amro* kontsernist. Kriisiga toimetulemiseks ja ühinemise rahastamiseks ei olnud kummalgi äriüksusel piisavalt kapitali. Komisjon arvestas asjaolu, et panga abivajadus ei tulenenud eeskätt halvast juhtimisest või ülemäärasest riskide võtmisest, ning taotles vaid tegevust reguleerivaid kaitsemeetmeid (st komisjon ei nõudnud äritegevuse osalist võõrandamist).

Programmiriikide konkreetne olukord

Konkurentsipoliitika edendab finantsstabiilsusest ja kohandamiskavadega seotud struktuurireforme

⁶ Komisjoni talituste töedokument „Finants- ja majanduskriisi tõttu vastuvõetud ajutiste riigiabieeskirjade mõju”. Kättesaadav veebiaadressil: http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/temporary_stateaid_rules_en.html

⁷ Juhtum SA.32504: Ühine ümberkorraldamiskava pangale *Anglo Irish Bank* ja äriühingule *Irish Nationwide Building Society*, otsus 29.6.2011; IP/11/801.

⁸ Juhtum SA.29590: *WestLB*, otsus 20.12.2011.

⁹ Juhtum SA.28264: Ümberkorraldamisabi pangale *Hypo Real Estate*, otsus 18.7.2011., ELT L 60/2012; IP/11/898.

¹⁰ Juhtum SA.29338: *HSH Nordbank AG* ümberkorraldamine, otsus 20.9.2011.

¹¹ Juhtum SA.31945: Likvideerimisabi pankadele *Eik Banki P/F* ja *Eik Bank Denmark A/S*, otsus 6.6.2011, ELT C 274 17.9.2011, lk 3-6, IP/11/677.

¹² Juhtum SA.32745: *Kommunalkredit Austria AG* ümberkorraldamine, otsus 23.6.2011, ELT C 239, 17.8.2011, lk 1.3; IP/11/389

¹³ Juhtum SA.26674: Ümberkorraldamisabi *ABN AMRO*le, otsus 5.4.2011, ELT L 333, 15.12.2011, lk 1-46.

Kriis on enamikus liikmesriikides põhjustanud majanduse ulatusliku tasakaalustamatuse. Alates 2010. aastast ei olnud mõnel liikmesriigil muud valikut, kui paluda abi Euroopa Komisjonilt ja Rahvusvaheliselt Valuutafondilt (IMF). Finantsstabiilsus on Euroopa Liidule ülima tähtsusega, kuna kolm neist liikmesriikidest (Kreeka, Iirimaa ja Portugal) on ka euroala liikmed. Nende nn programmiriikide suhtes kohaldatakse majanduse kohandamise programme. Programmides kehtestatakse hulk tingimusi, mille hulgas võivad olla finantssektori ümberkorraldamine ja vajadus viia muudes majandussektorites ning haldus- ja kohtusüsteemi osades läbi struktuurireforme¹⁴. Majandusstruktuuri tasandil võib programmides muu hulgas sisalduda riigiettevõtete erastamine ja/või ümberkorraldamine. Selliste meetmetega võivad kaasneda riigiabi küsimused, millega komisjonil tuleb programmide edukaks rakendamiseks kiiresti tegeleda. Erastamisküsimused on väga olulised Kreeka, Portugali ja Rumeenia jaoks. Kõnealuste liikmesriikidele suunatud programmide eesmärkide hulgas on ka konkurentsioiguse rakendamise korra muutmine võimalikult toimivaks ja tõhusaks, millega seoses nende riiklikud konkurentsiasutused taotleavad suuremaid volitusi ja (inim-) ressursse.

Komisjon koos IMFi ja Euroopa Keskpangaga (EKP) on olnud programmiriikides tihedalt seotud finantssektori ümberkorraldamisega, et finantseerimisasutustele raskes makromajanduslikus keskkonnas ellujäämiseks antavate suurte toetustega ei kaasneks põhjendamatud konkurentsimoonutused. Komisjon on andnud kõnealusele kolmele euroala liikmesriigile loa kehtivate pangatagatiste ja rekapiitalseerimismeetmete pikendamiseks. Komisjon kontrollib, et riigiabi piirduks minimaalse vajaliku abiga ja et moraalse ohu küsimusega tegeletakse nõuetekohaselt, eelkõige nõudes, et pangad mitte üksnes ei tasu saadud abi eest ja lõpuks maksavad abi tagasi, vaid ka jagavad ümberkorraldamise kulusid ja võtavad meetmeid abist tekkivate konkurentsimoonutuste korrigeerimiseks.

Kreeka olukord on väga keeruline. Pangandussektor kannatab tugeva majanduslanguse ja riigivõlakirjade ulatusliku omamise tõttu. Alates 2009. aastast riigiabi saavate pankade ümberkorraldamise tingimused on seetõttu jätkuvalt väga keerulised. Kreeka Põllumajanduspanka (ATE) ümberkorraldamiskava kiideti heaks 23. mail. Pärast septembris tehtud varade mahakandmist, mille põhjuseks oli ATE osalemine erasektori osalusel, mida käsitlev otsus tehti juulis 2011, vajas pank taas riigipoolset kapitalisüsti. Selle rekapiitalseerimise eelduseks on komisjonile esitatav ajakohastatud ümberkorraldamiskava. Euroopa Ülemkogu 27. oktoobri otsus suurendada erasektori panust Kreeka päästmisabisse, suurendades Kreeka võlakirjade väärtuskärbet 21%–lt 50%-le, mõjutab oluliselt Kreeka pankasid – proportsionaalselt sellega, kui palju on neil riigivõlakirju. Sellest tulenevate kapitalivajaduste rahuldamiseks nähakse teises Kreekat puudutavas programmis (mida käsitlev otsus tehti samal päeval) pankade aitamiseks ette märgatavalt suuremad vahendid, mille kasutamist kontrollib komisjon.

Erinevalt Kreekast on Iirimaa võlakriisi põhjuseks pankade tohutud kahjumid pärast kinnisvaramulli lõhkemist. Euroopa Komisjoni, IMFi ja EKP 28. novembri 2010. aasta programmi eelarve on 85 miljardit eurot, milles 35 miljardit on eraldatud finantssektorile. Programmis sisalduvate rekapiitalseerimise, ümberkorraldamise ja finantsvõimenduse vähendamise eesmärkide saavutamisel on tehtud suuri edusamme. 2011. aasta kapitali adekvaatsuse konservatiivse läbivaatamise (Prudential Capital Adequacy Review) alusel viisid ametiasutused rekapiitalseerimise osas läbi põhjaliku analüüsi Iirimaa nelja allesjäänud panga (BOI, AIB/EBS ja IL&P) kapitalivajaduste kohta. See läbivaatamine sisaldas sõltumatute

¹⁴ Lisaks euroala liikmetele puudutavad programmid ka Rumeeniat ja Lätit.

välisnõustajate tehtud analüüsi oodatavate laenukahjumite kohta. See käsitleb laenuportfelli oodatavat kahjumit ja finantsvõimenduse vähendamise kulusid, mis on vajalikud, et saavutada pankade elujõuline suurus ja vähendada nende sõltuvust keskpanga rahastamisest. Iiri ametiasutused rekapitaliseerisid pangad programmis seatud tähtajaks ehk 31. juuliks. Nende kulutused olid algselt ettenähtust tunduvalt väiksemad, kuna pangad viisid läbi kohustuste juhtimise toimingud ja erasektor osales BOI kapitali suurendamisel. Juulis esitasid Iirimaa ametiasutused pankade ümberkorraldamiskavad, milles sisaldasid finantsvõimenduse vähendamise eesmärgid ja muud meetmed. BOI ümberkorralduskava kiideti heaks vastavalt riigiabi eeskirjadele 20. detsembril, käimas on teiste kavade hindamine.

Mais kiitsid majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu ja IMFi juhatus heaks 78 miljardi euro suuruse toetuspaketi Portugalile. Usalduse tugevdamiseks finantssektori vastu nõutakse programmis pankadelt finantsvõimenduse nõuetekohast vähendamist ja kõrgemate kapitalinõuete saavutamist. Koostati uus rekapitaliseerimiskava, mille eelarvet oli suurendatud 12 miljardi euroni (varem 3 miljardit eurot). Kapitalitoetust saavad pangad peavad esitama Euroopa Komisjonile ümberkorraldamiskava vastavalt riigiabi eeskirjadele. 2008. aasta novembris riigistatud pangale BPN (Banco Português de Negócios) antud abi suhtes avati ametlik riigiabi menetlus. Ametlik otsus tehakse 2012. aasta kevadel.

Kuidas konkurentsieeskirjade kohaldamisega edendatakse ausat konkurentsi ja läbipaistvaid finantsturge

Euroopa vajab läbipaistvaid, avatud ja uuenduslikke finantsturge

Finantsturud, nagu muudki turud, toimivad tõhusamalt, kui need on avatud ja konkurentsi pakkuvad. Just seda püüab komisjon saavutada monopolidevastaste uurimiste abil börsiväliste tuletisinstrumentide turgudel, makseteenuste sektoris ning turgudele kauplemis- ja finantsteabe jagamise valdkonnas.

Börsivälised tuletisinstrumentid ja krediidiriski vahetustehingud

Hiljutise finantskriisi ajal ilmnas, et börsiväliste tuletisinstrumentidega ja finantsinstrumentidega kauplemine ei ole läbipaistev. Pärast finantskriisist saadud õppetundi jõudsid G20 riigid 2009. aasta Pittsburghi tippkohtumisel kokkuleppele vajaduses suurendada vähem reguleeritud turgude läbipaistvust ja järelevalvet, pöörates erilist tähelepanu börsivälistele tuletisinstrumentidele. 2010. aastal tegi komisjon seega ettepaneku parandada krediidiriski vahetustehingute¹⁵ ja börsiväliste tuletisinstrumentide reguleerimist Euroopa turu infrastruktuuri määruse kaudu (EMIR¹⁶). Lisaks esitas komisjon 2011. aasta oktoobris ettepanekud finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID) läbivaatamiseks, et suurendada veelgi börsiväliste turgude läbipaistvust¹⁷.

Käimasolevad monopolidevastased uurimised, mis puudutavad krediidiriski vahetustehinguid ja Euribori

¹⁵ Krediidiriski vahetustehingutega kauplevad finantseerimisasutused või investorid. Tegemist on tuletisinstrumentidega, mille algne eesmärk oli kaitsta investoreid juhul, kui ettevõtte või riik, millesse nad on investeerinud, ei täida oma maksekohustusi. Samuti kasutatakse neid instrumente spekulatsiooniks.

¹⁶ Komisjoni ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabe hoidlate kohta, 15.9.2010. KOM/2010/0484 lõplik – COD 2010/0250*; IP/10/1125.

¹⁷ IP/11/1219, 20.10.2011.

Eespool nimetatud seadusandlike algatusi toetatakse konkurentsipoliitikaga. Läbipaistvuse puudumine turul toob kasu teatavatele turuosalistele, kes seetõttu ei soovi olukorda muuta, mis kahjustab aga uusi turuosalisi ja lõpptarbijaid. Üldiselt on finantsteabel finantsturgude jaoks keskne tähtsus ja see võib kaasa tuua konkurentsivastase koostöö või kuritarvitused, mistõttu konkurentsiasutuste eriline valvsus on õigustatud.

2011. aastal algatas komisjon kaks monopolidevastast uurimist, mis käsitlevad investeerimispankade võimalikku konkurentsivastast koostööd ja/või valitseva seisundi kuritarvitamist krediidiriski vahetustehingute kauplemisteabe ja kliiringteenuste turgudel¹⁸. Esimene juhtum hõlmab 16 investeerimispanka ja krediidiriski vahetustehingute turu juhtivat finantsteabe pakkujat Markit. Komisjon uurib, kas osalejad on finantsteabe kontrollimiseks kõnealustel turgudel konkurentsivastast koostööd teinud ja/või valitsevat seisundit kuritarvitanud. Teine juhtum hõlmab üheksat vahenduspanka ja krediidiriski vahetustehingute juhtivat kliiringukoda ICE Clear Europe. Komisjon uurib eelkõige seda, kas ICE poolt üheksale pangale pakutud soodustariifid seovad nad ICE süsteemiga ja kahjustavad sel teel teisi konkureerivaid kliiringsüsteeme.

Lisaks sellele tegi komisjon oktoobris liikmesriikides etteatamata kontrollkäike mitme Euriboriga seotud finantstuletisinstrumentide sektoris tegutseva ettevõtja ruumidesse, kuna kahtlustas, et need ettevõtjad on rikkunud ELi konkurentsieskirju.

Komisjoni konkurentsimeetmed ja reguleerivad meetmed täiendavad üksteist, kuna nende abil soovitakse tagada turvalised, stabiilsed ja tõhusad finantsturud.

Ühtne euromaksete piirkond

Tõrgeteta, tõhusad ja uuenduslikud makseturud on hästitoimiva ühtse turu ja majandusliku integratsiooni põhieeldus. SEPA on hea näide sellest, kuidas isereguleerimise, reguleerimise ja konkurentsioiguse rakendamise koosmõjul saavutatakse avatud, tõhusad ja uuenduslikud turustruktuurid. Selline mitmeosaline lähenemisviis osutus väga edukaks, kuna 2010. aastal võeti vastu komisjoni ettepanek määruse kohta, millega edendatakse liikmesriikide üleminekut praeguselt süsteemilt uutele üleeuroopalistele SEPA krediidikorralduste ja otsearveldussüsteemidele.

Kavandatavas määruses käsitletakse ka vahendustasude küsimust SEPA otsearveldussüsteemi rahastamiseks, arvestades, et sektoris on vaja sellist tüüpi ühiste kokkulepete seaduslikkuse osas suuremat selgust ja prognoositavust. Vahendustasusid käsitleva komisjoni ettepaneku peamiste eesmärkide hulgas on võrdsete tingimuste kehtestamine makseteenuste pakkujate vahel, krediidit- ja otsekorralduste ühtse turu loomine, SEPA süsteemile kiire üleminek ja tõhusad otsekorraldusteenused. Parlament võttis määruse vastu oma 14. veebruari 2012. aasta täiskogu istungil (pärast seda, kui majandus- ja rahanduskomisjon oli vastu võtnud raporti¹⁹) ja nõukogu võttis selle vastu 28. veebruaril. Määrus jõustub selle avaldamisel 2012. aasta teises kvartalis.

E-maksete standardimine

Nende seadusandlike algatuste kõrval püüab komisjon monopolidevastase kontrolli kaudu kõrvaldada tõkked, mis takistavad innovatsiooni ja uute osalejate turuletulekut, eesmärgiga edendada tõhusaid üle-euroopalisi maksesüsteeme, millega väheneksid maksekulud, loodaks uuenduslikke makseviise ja lõppkokkuvõttes

¹⁸ Juhtum COMP/39730: CDS (krediidiriski vahetustehingud) – Kliiring; juhtum COMP/39745: CDS – Teabeturg; IP/11/509.

¹⁹ Raporti projekt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, millega kehtestatakse eurodes tehtavatele krediidikorraldustele ja otsearveldustele tehnilised nõuded ja muudetakse määrust (EÜ) nr 924/2009 (KOM(2010)0775 – C7-0434/2010 – 2010/0373(COD)) – The Essayah Report, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2011-0292&language=EN>

lihtsustuks kaubandustegevus kogu ELis. 2011. aasta septembris komisjon monopolidevastase uurimise Euroopa Maksenõukogu²⁰ algatatud standardimisprotsessi kohta internetimaksete (e-maksed) valdkonnas. Uurimisel keskendutakse eelkõige sellele, kas standardimisprotsess piirab turuletulekut või innovaativsust, näiteks uute osalejate ja maksepakkujate (keda ei kontrolli pank) väljajätmise kaudu.

Finantsteenuseid käsitleva teabe sektor

Hästi toimivate finantsturgude eeldus on teabele juurdepääs ning kvaliteetsete ja õigeaegsete turuandmete kättesaadavus finantsinstrumentide hinna ja struktuuri kohta. Finantsteabe turgusid iseloomustab sageli suur kontsentreeritus. Peamistel üleilmsetel finantseerimisasutustel ja teabeteenuste pakkujatel on seetõttu oluline turujõud. Sektori standardimise tulemusena võivad sellist tüüpi turgudele ilmuda *sisuliselt* standardsed tooted, teenused, finantstunnused ja -näitajad. Komisjon tegeleb praegu mitme küsimuse uurimisega, mis on seotud kõnealuse sektoriga (sealhulgas juurdepääs teabele või teenustele, standardite kehtestamine, intellektuaalomandi õigused ja erinevate toodete või teenuste koostalitusvõime).

Õiguslikult siduvad kohustused – ISIN (rahvusvaheline väärtpaberite identifitseerimisnumber)

ISIN-koodid (rahvusvahelised väärtpaberite identifitseerimisnumbrid) on 12-kohalised tähtnumbrilised koodid, millega tagatakse väärtpaberi ühtne identifitseerimine sellega kauplemisel või selle likvideerimisel, mis aga ei sisalda finantsinstrumenti kirjeldavat teavet. Komisjon algatas uurimise, kuna Standard & Poor's (S&P) kohaldas litsentsitasu ISIN-koodide registreerimise kasutamise eest. Uurimise tulemusena võttis S&P endale kohustused, mis komisjon muutis 15. novembril viieks aastaks siduvaks. Neil kohustustel on kaks eesmärki: esiteks ei pea kaudsed lõppkasutajad enam S&P-le maksma litsentsitasusid ISIN-koodide kasutamise eest; teiseks pakub S&P uut ISIN-koodide registreerimist 15 000 Ameerika dollari eest aastas üksnes teabeteenuste osutajatele ja otsestele lõppkasutajatele.

Reitinguagentuurid

Reitinguagentuurid määravad krediidireitinguid teatavat tüüpi võlakohustuste emitentidele (näiteks valitsused), aga ka võlainstrumentidele (näiteks riigivõlg). Neid reitinguid kasutavad investorid, emitendid, investeerimispannad, maaklerid ja valitsused. Reitingud on finantsinvesteeringutega seotud riskide hindamisel olulised parameetrid.

Finantskriisi käigus on tõstatunud seoses reitinguagentuuride turu ja mõnede kõnealuses valdkonnas tegutsevate ettevõtjate toimimisviisidega. Novembris esitas komisjon muudatusettepanekud reitinguagentuure käsitleva kehtiva määruse kohta,²¹ et lahendada teatavad probleemid, mis seonduvad liigse reitingutele tuginemise ja huvide konfliktiga, turustruktuuri ja reitinguagentuuride vastutusega. Samuti jälgib komisjon endiselt konkurentsi olukorda reitinguagentuuride turul, millel on oligopoolne struktuur ja kõrged turutõkked. Konkurentsivastast tegevust ei ole siiani täheldatud.

Kuidas ettevõtjate ühinemist käsitlevate ELi eeskirjade kohaldamine aitab kaasa ausa konkurentsi säilitamisele finantsturgudel

Turvaline, tõhus ja konkurentsipõhine kauplemise ja kauplemisjärgne infrastruktuur sularaha- ja tuletisinstrumentide puhul on kaasaegse ja dünaamilise kapitalituru oluline osa, mis võimaldab ettevõtjatel ja investoritel jääda Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil

²⁰ Juhtum COMP/39876: *Euroopa Maksenõukogu internetimaksed*, menetluse alustamine 5.10.2011; IP/11/1076.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1060/2009, reitinguagentuuride kohta, ELT L 302, 17.11.2009, lk 1-31.

konkurentsivõimeliseks. Kuna börsid on kapitaliturgude kesksed osalised, on nendevaheline konkurents seda olulisem.

Konkurents Euroopa finantstuletisinstrumentidega kauplemisel

29. juunil teavitasid ettevõtjad Deutsche Börse (muu hulgas Frankfurdi börsi omanik) ja NYSE Euronext (muu hulgas New Yorgi, Pariisi, Brüsseli, Amsterdami ja Lissaboni börside omanik) komisjoni ametlikult kavandatavast ühinemisest ELi ühinemismääruse kohaselt²². Tehing oleks ühendanud Euroopa kaks juhtivat börsi, kes teostavad kõiki finantsinstrumentidega (nii sularaha- kui ka tuletisinstrumentid) tehtavaid tehinguid: kauplemine, kliiring ja arveldamine. Pärast esialgset turu-uuringut algatas komisjon põhjaliku uurimise rõhuasetusega tuletisinstrumentidega kauplemisel, kuna tehing oleks koondanud kaks suurimat Euroopa finantstuletisinstrumentide²³ börsi. Komisjon tegi järelduse, et ühinemine oleks toonud kaasa monopolilähedase seisundi börsil kaubeldavate Euroopa finantstuletisinstrumentide valdkonnas ning see oleks vähendanud võimalusi vabaks konkurentsiks ja innovatsiooniks. See oleks mõjutanud pensionifonde, usaldusfonde ja jaepankasid, samuti maaklereid ja investeerimispanku. Ühinenud ettevõtja laienenud kauplemisjärgsetele kliiringvahenditele juurdepääsu puudumise korral (st vertikaalselt integreerunud suletud süsteemi olukorras) oleks konkureerivatel tuletistoodete börsidel olnud keerulisem siseneda niigi kõrgete turutõketega turule. Koondumisteatise esitanud osalised väitsid, et ühinemisega suureneb tõhusus märkimisväärselt. Siiski oleks saadav kasu väiksem, kui osalised seda kinnitavad, ning see oleks osaliselt saavutatav ka ühinemiseta. Igal juhul ei oleks kasu piisavalt suur, et kaaluda üles ühinemisest tulenev kahju tarbijatele, samuti ei kanduks monopolilähedase seisundi tekkimise tõttu kasu tõenäoliselt täielikult edasi tarbijatele. Osalised esitasid parandusmeetmeid, et hajutada komisjoni kahtlusi, aga neid ei peetud piisavaks.

2. KONKURENTSIPOLIITIKA LAIEMAS KONTEKSTIS

Eelnevat arvestades võib öelda, et suur osa komisjoni konkurentsipoliitika ja selle jõustamise alasest tegevusest 2011. aastal oli seotud kriisi mõjuga finantsturgudel.

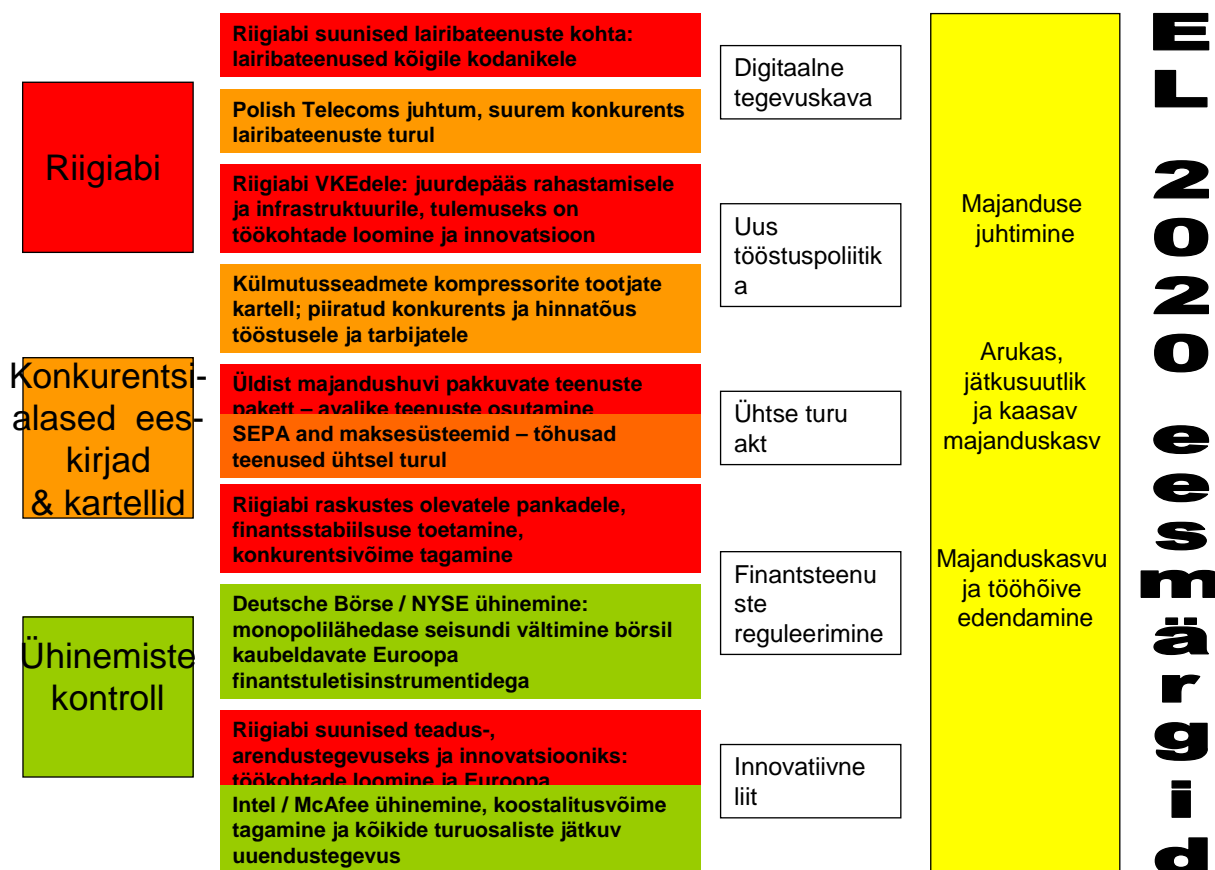
Siiski taotletakse konkurentsipoliitika jõustamise ja kaitsmise kaudu ka laiemaid pikaajalisi eesmärke, nagu tarbijate heaolu suurendamine, ELi majanduskasvu, tööhõive ja konkurentsivõime toetamine kooskõlas arukat, jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu käsitleva strateegiaga „Euroopa 2020”²⁴.

²² Juhtum COMP/M.6166: *Deutsche Börse / NYSE Euronext*, ELT C 199, 7.7.2011, lk 9.

²³ Tuletisinstrumentid on finantskohustused, mille väärtus on tuletatud mingi alusvara väärtusest või muutujast, nagu aktsiad, intressimäärad või valuutad. Tuletisinstrumente kasutatakse tavaliselt riski maandamiseks, investeerimis- ning üldise riskihaldamise eesmärkidel finantsturgudel. Kliiringul on oluline roll tuletisinstrumentidega kauplemisel. Kliirimise eesmärk on hallata osapoolte riski kauplemise ja arvelduse vahelisel ajal.

²⁴ http://ec.europa.eu/europe2020/index_et.htm.

Konkurentsipoliitika panus strateegiasse „Euroopa 2020”

ELI
KONKURENTSIPOLIITIKA

Strateegias seatakse sellistes valdkondades nagu tööhõive, haridus, ränne, energiakasutus ja innovatsioon ning ressursitõhusus konkreetset eesmärgid, mis tuleb järgmise kümnendi jooksul saavutada, et saada üle finantskriisi mõjust ja seada Euroopa jälle majanduskasvu kursile. Nii konkurentsil kui ka Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide poolt Euroopa konkurentsivõrgustiku raames välja töötatud ja rakendataval tugeval konkurentsipoliitikal on oluline roll, et tagada Euroopa 2020. aasta eesmärkide saavutamine, arvestades, et konkurentsil on otsene mõju tootlikkuse kasvu peamistele hoobadele.

Konkurentsieeskirjade jõustamise tugev raamistik

2011. aasta oli oluline ka ELi konkurentsivõrgustiku rakendamise institutsioonilisest raamistikust tuleneva menetluse nõuetekohasuse küsimustes. Nii Euroopa Inimõiguste Kohus²⁵ kui ka Euroopa Kohus²⁶ kinnitasid, et ELi konkurentsivõrgustiku jõustamise institutsiooniline raamistik, mis võimaldab haldusasutustel, nagu komisjon, teha täielikku kohtulikku kontrolli nõudvaid otsuseid, tagab asjaomaste isikute põhiõiguste nõuetekohase kaitse. Komisjon on seadnud endale ülesandeks parandada veelgi oma uurimismenetlusi ja suurendada nende läbipaistvust. Seda ilmestab 2011. aastal²⁷ vastu võetud meetmetepakett, mis koosneb ELi toimimise

²⁵ Euroopa Inimõiguste Kohtu 27. septembri 2011. aasta otsus kohtuasjas A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs. Itaalia (hagi nr 43509/08), punktid 57-67.

²⁶ Kohtuasjad C-272/09: P KME Germany AG jt vs. komisjon, C-386/10: P Chalkor AE Epexergias Metallon vs. komisjon ja C-389/10: P KME Germany AG jt vs. komisjon, otsused 8.12.2011.

²⁷ Pressiteated ja korduma kippuvad küsimused, kättesaadav veebiaadressil <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/legislation.html>

lepingu artiklitega 101 ja 102 seotud menetluste läbiviimise parimatest tavadest²⁸ (sarnased parimad tavad on juba olemas ühinemiste kontrolli ja riigiabi kohta), ärakuulamise eest vastutava ametniku pädevuste läbivaatamisest²⁹ (millega laiendatakse kõnealuse ametniku rolli uurimisetapini), samuti komisjoni talituste töödokumendist majandusandmete esitamise kohta³⁰. Kõnealuse meetmete paketi eesmärk on suurendada läbipaistvust ja aidata osalejaid suhtlemisel komisjoniga ja ärakuulamise eest vastutava ametnikuga monopolidevastaste menetluste ja ühinemismenetluste raames.

Paremad eeskirjad: avalike teenuste osutamise eest makstavad hüvitised

Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste uue paketiga³¹ antakse liikmesriikidele lihtsam, selgem ja paindlikum raamistik, et toetada kodanikele kvaliteetsete avalike teenuste osutamist. Liikmesriikidel on võrdlemisi suur vabadus määrata kindlaks, millised teenused pakuvad üldist huvi, aga komisjonil tuleb tagada, et riigi vahendite andmisega selliste teenuste osutamiseks ei teki siseturul põhjendamatud konkurentsimoonutused. Varem olid teatamiskohustusest vabastatud ainult haiglad ja sotsiaalmajutust pakkuvad ettevõtjad, aga uue paketiga vabastatakse komisjonile hüvitisest teatamise kohustusest paljud muud sotsiaalteenused, olenemata hüvitissumma suuruselt. Asjaomased teenused peavad vastama sotsiaalsetele vajadustele (st tervis ja pikaajaline hooldus, lastehooldus, tööturule juurdepääsu võimaldamine / tagasitoomine, ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade eest hoolitsemine ja nende sotsiaalne kaasamine). Seevastu on komisjonil kavas tugevdada kontrolli muude üldist majandushuvi pakkuvate teenuste üle, mille osutamise eest makstav hüvitis on suurem kui 15 miljonit eurot aastas.

2.1. Kuidas suurendab konkurents tarbijate heaolu

Rasketel aegadel võib kostuda proteksionistlikke üleskutseid. Siiski on kogemus näidanud, et konkurentsieskirjade täitmist ja kaitsmist ei saa majanduskriisi ajal lõdvendada, kuna konkurentsiraamistiku nõrgendamine kahjustaks keskpika ja pikaajalise majanduskasvu perspektiivi.

Tarbijad on soodsamas olukorras, kui neil on juurdepääs avatud ja konkureerivatele turgudele

Võitlus salajaste kokkulepete ja valitseva seisundi kuritarvitamise vastu on jätkuvalt üks komisjoni prioriteete. 2011. aastal võttis komisjon vastu neli kartelliotsust, neist kaks seoses

²⁸ ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 seotud menetluste läbiviimise parimad tavad, ELT C 308, 20.10.2011, lk 6-32, kättesaadav veebilehel <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/legislation.html>

²⁹ Ärakuulamise eest vastutava ametniku tööülesanded ja pädevused, ELT L 275, 20.10.2011, lk 29.

³⁰ Majandusandmete esitamise ja andmekogumise parimad tavad Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 seotud juhtumite ja ühinemisjuhtumite puhul, kättesaadav veebiaadressil <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/legislation.html>

³¹ Komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes, ELT C 8, 11.1.2012, lk 4-14. Komisjoni otsus, 20. detsember 2011, Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (teatavaks tehtud numbri K(2011) 9380 all), ELT L 7, 11.1.2012, lk 3-10.

Komisjoni teatis „Euroopa Liidu raamistik riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena” (2011), ELT C 8, 11.1.2012, lk 15-22. Kättesaadav veebiaadressil: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/sgei.html

tarbekaupadega (olmedetergendid ja eksootilised puuviljad), millega määrati üle 614 miljoni euro ulatuses trahve 14 ettevõtjale³². Neljast otsusest kolm hõlmasid kokkuleppemenetlust. Kokkuleppemenetlused on olulised, kuna need võimaldavad komisjonil kiiremini tegutseda, säästes aega ja ressursse. Samuti aitavad need suurendada komisjoni kartellivastase võitluse hoiatavat mõju.

Tarbijatele toob suurt kasu ka otsus, mis tehti turgu valitseva Poola telekommunikatsiooniooperaatori vastu juunis konkurentsi arengu takistamise eest Poola lairibateenuste turul nelja aasta jooksul³³. Komisjon algatas juhtumi omal algatusel 2009. aastal pärast seda, kui oli märganud, et Poolas on lairibaside levik üks Euroopa madalamaid, et tarbijatele pakutava side kiirus on väiksem ja et kuutasu reklaamitud Mbit/s eest palju kõrgem kui teistes liikmesriikides (üks kõrgemaid OECD riikides).

Komisjon kaitseb konkurentsi ja edendab tarbijate heaolu ka ühinemistealast poliitikat kohaldades, leides tasakaalu ühinemise majandusliku kasu ja selliste muude parameetrite vahel, nagu hind, valik, kvaliteet või uuenduslikkus. See lähenemisviis on osutunud tõhusaks IT sektoris, kus komisjon on vaadanud läbi ja kiitnud heaks konkurentide ühinemised juba kontsentreeritud turgudel, nagu näiteks kõvakettatööstus,³⁴ ning ärimudelite muutmise kavad (näiteks turvatehnoloogiafirma McAfee omandamine kiibitootja Intel poolt, tingimusel et tagatakse koostalitusvõime)³⁵ või tegevuse mitmekesistamine (näiteks internetipõhise kõne- ja videoseid pakkuja Skype'i omandamine operatiivsüsteemide tootja Microsoft poolt)³⁶. Samuti peaksid tarbijad saama kasu laiemast valikust ja madalamatest hindadest teatavatel Euroopa rongiliinidel, sest ühissettevõtete heakskiitmine avab tee uutele kiirrongiteenustele Pariis-Milano³⁷ ja Viin-Saltzburgi suunal,³⁸ konkureerides olemasolevate raudteeveoteenustega, mida pakuvad turgu valitsevad ettevõtjad.

Tarbijate heaolu parandamine: praktiline näide toiduainetesektorist

Tõusvad ja kõikuvad toiduainehinnad võivad negatiivselt mõjutada Euroopa majandust

Toiduainetesektor on ilmekas näide sellest, kuidas konkurentsipoliitika jõustamise ja kaitsmisega saab tõhusalt panustada tarbijate heaolu parandamisse, kuna kõnealus sektori puhul on kodanikel turul valitseva olukorraga igapäevane kokkupuude. Toit moodustab suure

³² Juhtum COMP/39579: Olmedetergendid, otsus 13.4.2011, ELT C 193, 2.7.2011, lk 14-16, COMP/39482: Eksootilised puuviljad, otsus 12.10.2011, COMP/39605: Elektronikiiretorude klaas, otsus 19.10.2011, IP/11/1214, ja COMP/39600: Külmutusseadmete kompressorid, 7.12.2011. aasta otsus.

³³ Juhtum COMP/39525: Telekomunikacja Polska, otsus 22.6.2011, ELT C 324, 9.11.2011, lk 7-10; IP/11/771.

³⁴ Juhtumid COMP/M. 6214: Seagate Technology / the HDD business of Samsung Electronics, otsus 19.10.2011, IP/11/1213, ja COMP/M.6203: Western Digital Ireland / Viviti Technologies, otsus 23.11.2011, IP/11/1395.

³⁵ Juhtum COMP/ M.5984: Intel / McAfee, otsus 26.1.2011, ELT C 98, 30.3.2011, lk 1; IP/11/70.

³⁶ Juhtum COMP/ M.6214: Microsoft / Skype, otsus 7.1.2011, ELT C 341, 22.11.2011, lk 2; IP/11/1164.

³⁷ Juhtum COMP/M.6150: Veolia Transport / Trenitalia / JV, otsus 20.7.2011, ELT C 249, 26.8.2011, lk 3; IP/11/917.

³⁸ Juhtum COMP/M.6269: SNCF / HFPS / Wehinger GmbH / Rail Holding, otsus 20.7.2011, ELT C 222, 28.7.2011, lk 1.

osa kodanike eelarvest: toidule kulus 2011. aastal ELis keskmiselt 14,1% kodumajapidamise kogukuludest³⁹.

Toiduainete tarneahel ühendab Euroopa majanduse kolm olulist sektorit: 1) põllumajandustootmine, 2) toiduainete töötlemine ja 3) turustamine (hulgi- ja jaekaubandus). Neil kolmel sektoril on oluline osa Euroopa majanduslikus, sotsiaalses ja poliitilises elus ning neis panustatakse märkimisväärselt ELi lisaväärtusesse, kaubandusse ja tööhõivesse, eelkõige maapiirkondades⁴⁰. Alates 2007. aasta keskpaigast on toiduainete hinnad tarneahela kõigil tasanditel oluliselt tõusnud ja toiduainete tarbijahinnad on peamise tegurina suurendanud üldist inflatsiooni⁴¹. Samaaegselt on suurenenud hindade kõikumine, eelkõige toidukaupade tootjahindade puhul.

Komisjon on tegutsenud mitmel rindel

Toiduainehindade tõus ja kõikumine on suurendanud poliitikakujundajate ja reguleerivate asutuste teadlikkust võimalikest probleemidest toiduainete tarneahelas, seepärast on võetud meetmeid. ELi tasandil lõi komisjon 2010. aastal toiduainete tarneahela toimimise parandamist käsitleva kõrgetasemelise foorumi, mille volitused kehtivad 2012. aasta lõpuni⁴². Kõnealune foorum koondab komisjoni mitu algatust eri poliitikavaldkondades. Loodud on mitu eksperdirühma, milles keskendutakse toiduahela eri aspektidele. Konkurentsipoliitika vaatenurgast pakuvad nende rühmade hulgast erilist huvi kolm: i) ettevõtjate vahelisi (B2B) lepingulisi suhteid käsitlev rühm; ii) toiduainehindade jälgimise vahendit väljatöötav eksperdirühm; ja iii) põllumajandus- ja toiduainetööstuse konkurentsivõimega tegelev rühm.

Näiteks keskendutakse ettevõtjate vahelisi lepingulisi suhteid käsitleva rühma töös ebavõrdse läbirääkimisjõu küsimustele toiduainete tarneahelas. See on teema, mis tõstatub sageli seoses konkurentsieeskirjade rakendamisega. Selle rühma raames on sidusrühmad leppinud kokku ühistes õigluspõhimõtetes, millest lähtutakse toidusektori kaubanduslikes suhetes. Samuti on määratletud õiglaste ja ebaõiglaste kaubandustavade tüübid, mida EL konkurentsieeskirjades ei käsitleta. Rühma töö jätkub.

2011. aastal komisjoni esitatud ühise kalanduspoliitika ja ühise põllumajanduspoliitika (**ÜPP**) reformidel on oluline mõju konkurentsivõimele neis sektorites⁴³. Eelkõige mõjutavad ühise põllumajanduspoliitika eeskirjad konkurentsi toidutarneahela algetapis. Ehkki ELi toimimise lepingu artikleid 101 ja 102 kohaldatakse ka põllumajandustoodete suhtes, säilitatakse ÜPP ettepanekus teatavad erandid kõnealuse lepingu artiklist 101, hoolimata üldeesmärgist suurendada ÜPP turule orienteeritust.

³⁹ Vt põllumajanduse ja maaelu peadirektoraadi esialgsed andmed 2011. aasta juunis ajakohastatud põllumajandustoorme ja toiduainete hindade arengu kohta ELis, lk 6, joonis 5, kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/foodprices/food06_2011_en.pdf

⁴⁰ Ülevaate saamiseks vt Euroopa põllumajandus- ja toiduainetööstuse konkurentsivõimega tegeleva kõrgetasemelise töörühma 17. märtsi 2009. aasta aruanne („Konkurentsivõime aruanne”), lk 59, kättesaadav veebiaadressil http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/files/high_level_group_2008/documents_hlg/final_report_hlg_17_03_09_en.pdf

⁴¹ ELi koondandmete puhul tuleb pidada silmas seda, et toiduainete hindade muutused ei erine mitte ainult liikmesriigiti, vaid ka toodete kaupa, vt nt põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi 2012. aasta jaanuaris ajakohastatud andmed põllumajandustoorme hindade ja toiduainete hindade arengu kohta ELis, lk 3, joonis 4, kättesaadav veebiaadressil http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/markets/foodprices/food01_2012_en.pdf

⁴²

⁴³ http://ec.europa.eu/fisheries/reform/index_en.htm ja http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/index_en.htm

Ebavõrdne läbirääkimisjõud on samuti olnud üks teemasid aruteludes ÜPP reformi üle: mitmed sidusrühmad on rõhutanud, et esmatootjatel puudub läbirääkimisjõud, kuna põllumajandussektor on toidutarneahela muude tasanditega võrreldes liialt killustunud Seda arvamust väljendatakse ka Euroopa Parlamendi hiljutistes aruannetes ÜPP reformi kohta⁴⁴. Läbirääkimisjõu parandamiseks soovitakse ÜPP ettepanekus tugevdada tootjaorganisatsioonide rolli põllumajandustootmise kõigis sektorites. Arvestades, et tootjaorganisatsioonide liikmed on sõltumatud põllumajandustootjad ja et nende tootmine on suuremal või väiksemal määral integreeritud nimetatud organisatsioonidesse, on siiski oluline tagada, et tootjaorganisatsioonid toimiksid konkurentsi edendaval viisil.

Konkurentsiasutused tagavad toiduturgude nõuetekohase toimimise tarbijate jaoks...

Toiduainete kõrged hinnad on põhjustatud mitmest konkurentsipoliitika reguleerimisalast väljapoole jäävast tegurist. Hiljutiste hinnatõusude peamiseks põhjuseks on tooraine hinnatõus, mis kandub mööda toiduainete tarneahelat edasi ja toob kaasa tarbijahindade tõusu. Siiski on konkurentsidiigisel oluline roll toiduturgude nõuetekohase toimimise tagamisel tarbija jaoks. Seda arvestades on mitmed ELi riiklikud konkurentsiasutused viinud viimastel aastatel läbi uuringuid toiduainesektoris, eesmärgiga teha kindlaks, kuidas need turud toimivad, tuvastada võimalikud probleemid ja pakkuda välja lahendused.

Jaekaubanduse tasandil on toiduturud sageli riikliku või piirkondliku ulatusega. Riiklikel konkurentsiasutustel on võtmeroll konkurentsidiiguse rakendamisel kõnealuses sektoris. Konkurentsi peadirektoraat on teinud tihedat koostööd riiklike konkurentsiasutustega Euroopa konkurentsivõrgustiku raames, et jätkata ühtse ja ühise lähenemisviisi väljatöötamist ning tagada, et toiduturud püsivad konkurentsivõimelised ja toimivad tõhusalt. Üks selle koostöö tulemusi on Euroopa konkurentsivõrgustiku aruanne kõige olulisemate rakendus-, toetus- ja järelevalvemeetmete kohta, mida Euroopa konkurentsiametid on viimase kaheksa aasta jooksul võtnud⁴⁵. Aruande kavandis kajastatakse riiklike konkurentsiametite muljetavaldavat tööd kõnealuses valdkonnas: 170 juhtumit, mis käsitlevad konkurentsieeskirjade rikkumist, 1 300 juhtumit ühinemiste kontrolli kohta ja ligikaudu 100 turujärelevalve juhtumit (sealhulgas sektoriuuringud, turu-uuringud ja konkurentsi toetavad arvamused). Need juhtumid ja kontrollid hõlmasid suurt hulka tooteid ja sektoreid tarneahela kõigil tasanditel.

Nagu aruandes rõhutatakse, uuriti monopolijuhtumite raames kõige sagedamini teravilja-, piimatoodete ja multitoodete sektoreid. Põhilised konkurentsialased probleemid seonduvad kartellikäitumisega, aga ka vertikaalpiirangute ja valitseva seisundi kuritarvitamisega. Turujärelevalve peamine eesmärk on mõista paremini toiduturgude toimimist, näiteks seda, kuidas kajastuvad hinnad tarneahela eri tasanditel. Riiklikud konkurentsiametid on nende uurimiste tulemusena esitanud mitmeid soovitusi konkurentsi parandamiseks asjaomastel turgudel. Mõned ametid on lisaks kehtestanud põhimõtted jaemüüjate ja tarnijate lepingulisteks suheteks.

⁴⁴ Vt nt Euroopa Parlamendi 7. septembri 2010. aasta resolutsioon põllumajandustootjate õiglase sissetuleku kohta: Toiduainete tarneahela parem toimimine Euroopas (2009/2237(INI)), kättesaadav veebiaadressil <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2010-0302&language=EN&ring=A7-2010-0225>; Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks: toidu, loodusvarade ja territooriumiga seotud tulevikuprobleemide lahendamine” (2011/2051(INI)), kättesaadav veebiaadressil <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2011-0202+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

⁴⁵ Aruanne avaldatakse 2012. aasta teises kvartalis.

Paralleelselt riiklike konkurentsiametitega on ka komisjon rakendanud konkurentsieeskirju toiduainetesektoris, eelkõige ebaseaduslike kartellide uurimise ja nende trahvimise, kuid samuti ühinemiste kontrolli kaudu. Näiteks võttis komisjon oktoobris vastu otsuse, milles järeldati, et Chiquita and Pacific Fruit kontsernid olid moodustanud hinnakartelli banaanide müügiks Lõuna-Euroopas⁴⁶. Ettevõtted olid määranud kindlaks iganädalased müügihinnad ja vahetasid hinnateavet oma vastavate kaubamärkide kohta.

... ja tagavad, et konsolideerumine ei kahjusta konkurentsi

Praegu toiduainetesektoris toimuvat globaliseerumist ja konsolideerumist peegeldab 2011. aastal komisjoni käsitletud koondumisteatiste arv⁴⁷. Eriti nähtav on konsolideerumine piimandusesektoris, kus komisjon kiitis heaks kolm kavandatavat koondumist⁴⁸. Seoses Allgäulandi ülevõtmisega Arla poolt algatas komisjon põhjaliku uurimise, aga lõpuks järeldati, et teatise esitaja pakutav kohustus ei ole vajalik; seega kiideti kavandatav tehing heaks tingimusteta. Ka apelsinimahla⁴⁹ ja suhkrutööstuse sektorites viidi 2011. aastal läbi ühinemiste kontrollid.

Suhkrusektori konsolideerumine

Suhkrusektor on kontsentreeritud turg, mida iseloomustavad tugevad turuletuleku tõkked. Suhkrusektori õigusliku reguleerimise reform on kiirendanud turudünaamikat, mille tulemuseks on väiksem turul osalejate arv mitmes liikmesriigis. Komisjon otsustas viia läbi põhjalikuma uurimise seoses Südzuckeri poolt suhkrutööstaja ED&F MAN⁵⁰ üle omandatava kontrolliga, kuna esialgne uurimine oli esile toonud võimalikke konkurentsiprobleeme valge suhkru turgudel, eriti Lõuna-Euroopas, rafineerimiseks ettenähtud toor-roossuhkru imporditurgudel terves Euroopa Majanduspiirkonnas⁵¹ ja melassiturgudel, eelkõige Kesk-Euroopas. Komisjoni otsust oodatakse aprilliks 2012.

2.2. Konkurentsipoliitika majanduskasvu, tööhõive ja konkurentsivõime teenistuses

Arenenud riikide majanduses on peamiseks majanduskasvu allikaks kogutootlikkus. Viimastel aastatel on tekkinud laiapõhjaline konsensus kogutootlikkuse peamiste hoobade osas. Need on teadmispõhine innovatsioon ja majandus, mis lihtsustavad tootmistegurite dünaamilist ümberjaotamist eri sektorite ja tööstusharude vahel. Konkureerivad turud on kõige soodsamad, et esile saaksid kerkida ettevõtjad, kellel on vahendid pikaajaliseks eduks. Tugev konkurentsipoliitika on ühtse ja integreeritud poliitika põhikomponent, mille abil edendada Euroopa tööstusharude konkurentsivõimet.

⁴⁶ Juhtum COMP/39482: Eksootilised puuviljad, otsus 12.10.2011.

⁴⁷ 2011. aastal sai komisjon 16 teatist kavandatavate koondumiste kohta põllumajandus- ja toiduainetesektoris.

⁴⁸ Juhtum COMP/M.6119: Arla/Hansa, otsus 1.4.2011, ELT C 122, 20.4.2011, lk 6, IP/11/397, M.6242: Lactalis/Parmalat, otsus 14.6.2011, ELT C 209, 15.7.2011, lk 14, IP/11/701, ja M.6348: Arla Foods / Allgäuland, otsus 7.11.2011, ELT C 343, 23.11.2011, lk 14, IP/11/2011.

⁴⁹ Juhtum COMP/M.5907: Votorantim /Fischer/JV, otsus 4.5.2011; IP/11/531.

⁵⁰ Juhtum COMP/M.6286: Südzucker / ED&F Man, otsus 9.11. 2011, ELT C 335, 16.11.2011, lk 2; IP/11/1327.

⁵¹ EL, Island, Liechtenstein ja Norra.

Teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon

Konkurents on innovatsiooni ja kogutootlikkust edasi viiv jõud

Tehnoloogia ja tootmismeetodite innovatsiooni ergutamise kaudu (astmeliselt või radikaalse läbimurdega) võib konkurentsipoliitikaga märkimisväärselt panustada tootlikkusse ja majanduskasvu. Kartellid takistavad tööstuse uuenemist ja tegevuse raskeskese pöördub innovatsiooni asemel kasumi maksimeerimisele. Kõnealuses valdkonnas võib tuua järgmise näite: komisjon viis läbi uurimise mõnede kirjastuste väidetava tegevuse kohta, mille eesmärk on teostada ühiskontrolli e-raamatute arendamise üle, takistades seeläbi tõenäoliselt konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu arengut selles sektoris⁵².

Väga uuenduslikes valdkondades võib olemasolevatel ettevõtjatel tekkida ahvatlus kontrollida innovatsiooniprotsessi enda huvides, kahjustades nii uusi turuletulijaid. Konkurentsieeskirjade kohaldamisega tuleb tagada, et turgu valitsevatel ettevõtjatel ei ole võimalik kasutada oma positsiooni uute elujõuliste ideedega väiksemate konkurentide turuletuleku tõkestamiseks. Komisjoni käimasolevad uurimised, mis käsitlevad Google'i tegevust seoses internetipõhise otsingu, otsingureklaami ja selle vahendamise⁵³ tõendab komisjoni pühendumust tagada konkurentsieeskirjade järgmine kiiresti arenevates digitaalsektorites, et saavutada nende sektorite nõuetekohane toimimine digitaalse tegevuskava laiemate eesmärkide raames. Komisjon uurib eelkõige süüdistusi, mille kohaselt olevat Google madaldanud konkureerivate veebiotsingu pakkujate tasuta otsingutulemuste esitamisjärjekorda, andes eelise omaenda vertikaalsetele otsinguteenustele, ning seda, et Google seab reklaamipartneritele ainuõiguslikke kohustusi ja piirab võrgupõhise reklaamikampaania andmete ülekantavust konkureerivatele võrgupõhistele reklaamiplatvormidele. Ka farmaatsiasektor põhineb teadus- ja arendustegevusel ning on rangelt reguleeritud.

Nagu ilmneb komisjoni aruandest farmaatsiasektorit käsitleva uurimise kohta, seisnevad mõned peamised konkurentsiprobleemid selles sektoris asjatus viivitamises analoogravimite turuletoomise ning uuenduslike ravimite väljatöötamise ja turuletoomisega ning selle takistamisega⁵⁴, Farmaatsiatööstuse rahvusvahelist olemust silmas pidades on tugeva konkurentsi säilitamine selles sektoris vajalik mitte ainult ELi-sisestel põhjustel, vaid ka selleks, et edendada taskukohaste ja uuenduslike ravimite kättesaadavust arenguriikide abi vajavatele elanikele. Seega on 2011. aastal olnud komisjoni erilise tähelepanu all kokkulepped ja lepingulised suhted, millega püütakse edasi lükata geneeriliste ravimite turuletulekut. Komisjon algatas sellega seoses kaks uurimist⁵⁵.

Teadus-, arendustegevuse ja innovatsiooni kulude katteks antava riigiabi maht suurenes 6,2 miljonilt eurolt 2005. aastal 10,9 miljoni euroni 2010. aastal (+75%). See abi, mida antakse üksikjuhtude või programmi raames, on mõeldud töökohtade loomiseks ja Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks. 2011. aastal andis komisjon vähemalt 33 juhul keskkonnakaitseks, 43 juhul regionaalse arenguks, 20 juhul teadus- ja arengutegevuseks ning

⁵² Juhtum COMP/39847: E-raamatud; IP/11/1509.

⁵³ Juhtum COMP/39740: Foundem/Google ja seonduvad juhtumid; IP/10/1624.

⁵⁴ Täpsema teabe saamiseks nende küsimuste kohta vt sektoriuuringu lõpparuanne 2009, kättesaadav veebiaadressil <http://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/inquiry/index.html>; IP/09/1098, 8.7.2009.

⁵⁵ Juhtum COMP/39686: Cephalon; IP/11/511, 28.4.2011; juhtum COMP/39685: Fentanyl; IP/11/1228, 21.10.2011.

vähemalt 11 juhul väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamiseks loa kasutada riigiabi kõnealustel eesmärkidel⁵⁶.

Loodussäästlikum majanduskasv

Euroopa vajab konkurentsivõimelisi energiahindu, tarnekindlust, investeringuid keskkonnaalaste eesmärkidega kooskõlas olevasse infrastruktuuri ja energiaallikatesse

Vastavalt jätkusuutliku majanduskasvu toetamise eesmärgile on komisjon alustanud riigiabi hindamist käsitlevate suuniste väljatöötamist seoses heitkogustega kauplemise süsteemiga. Suunistes soovitakse leida tasakaal kolme eesmärgi vahel: vältida „süsinikdioksiidi lekete” suure ohu teket elektrienergia hindades sisalduvate süsinikdioksiidi kulude suurenemise korral; säilitada ELi heitkogustega kauplemise süsteemi loodud hinnasignaalid CO₂-heite vähendamise kulutõhusaks saavutamiseks; viia miinimumini konkurentsimoonutused siseturul, vältides võistlemist toetuste andmisel ELi majandusliku ebakindluse ja eelarvedistsipliini tingimustes.

Konkurentsipoliitikaga edendatakse olemasolevate tehnoloogialahenduste ja ressursside võimalikult tõhusat kasutamist

Need näitajad peegeldavad kasvavat nõudlust energiavajaduste rahuldamiseks jätkusuutlikest allikatest. Komisjon on kiitnud heaks ühissettevõtteid päikese (nii terminiline kui ka fotogalvaaniline)⁵⁷ ja tuuleenergia⁵⁸ sektorites. Liikmesriigid on rahastanud meetmeid, et toetada taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat horisontaalsete keskkonnaabi suuniste⁵⁹ raames, ning mitmed liikmesriigid on püüdnud edendada keskkonnasäästlikke autosid ja tooteid.

Võrgutööstused

Monopolidevastase võitluse valdkonnas on komisjon keskendunud majanduse võtmesektorite (näiteks võrgutööstused) turgude toimimise parandamisele.

Konkurentsipoliitikaga edendatakse tõhusaid ja integreeritud teenuseid ning takistatakse turu killustatust

⁵⁶ Need arvud hõlmavad juhtumeid, kus kõnealune eesmärk oli abi põhieesmärk. VKEde toetust kajastavas näitajas sisaldub ka riskikapitali abi VKEdele. Arvud viitavad otsustele, mille puhul abi peeti siseturuga kokkusobivaks, ja kuuele otsusele, mille puhul komisjon leidis, et asjaomane riigipoolne toetus ei olnud riigiabi.

⁵⁷ Juhtumid COMP/M.6112: Good Energies / NEIF / Newco, otsus 13.4.2011, ELT C 122, 20.4.2011, lk 6, COMP/M.6238: RREEF/SMAG/OHL/Arenales, otsus 10.8.2011, ELT C 255, 31.8.2011, lk 1, COMP/M.6303 Antin/RREEF/Andasol 1&2, otsus 22.8.2011, ELT C 253, 30.8.2011, lk 1, ja COMP/M.6273: Samsung / Korea Development Bank / KNS Solr, otsus 3.8.2011, OJ C 236, 12.08.2011, lk 6.

⁵⁸ Juhtumid COMP/M.6233: FOEW / Dong Energy / Novasion / Aalborg Universitet / Universal Foundation, otsus 27.7.2011, ELT C 228, 3.8.2011, lk 4, COMP/M.6176: Mitsubishi Corp/Barclays Bank / Walney Topco I&II / SheringhamsShoal Topco, otsus 29.8.2011, ELT C 261, 3.9.2011, lk 1, COMP/M.6155 GEM / DEME / Electrawinds Offshore / SRIWE / Z-Kracht / Power@sea / Rent a Port Energy, otsus 6.6.2011, ja COMP/M.6206: Iberdrola / Caja Rural de Navarra / Renovables de la Ribera, otsus 30.6.2011, OJ C 198, 6.7.2011, lk 1.

⁵⁹ Ühenduse suunised keskkonnakaitsele antava riigiabi kohta, ELT C 82, 1.4.2008, lk 1-33.

Ühtse turu lõpuleviimine ei saa teostuda seni, kuni ettevõtjad sõlmivad kokkuleppeid, millega jaotatakse turud vastavalt riigipiiridele. Kokkulepped, milles sisalduvad konkurentsi välistamise sätted, ohustavad ühtse turu integreerimist. Komisjon saatis ettevõtjatele Telefónica ja Portugal Telecom vastuväited, kuna ettevõtjad olid leppinud kokku mitte konkureerida teineteise telekommunikatsiooniturgudel Pürenee poolsaarel⁶⁰.

Ka telekommunikatsioonisektori riigiabi poliitika keskmes on majanduskasv. 2011. aastal vaatas komisjon läbi ligikaudu kahe miljardi euro suuruses riigiabi, mille eesmärk oli rahastada lairibavõrgu ja järgmise põlvkonna võrkude loomist Euroopa eri riikides. Selle tulemusena kiideti heaks 18 abikava uue telekommunikatsiooni taristu loomiseks Euroopa puuduliku ühendusega piirkondades. Sellega vähendatakse lõhet nende piirkondade ja maailma arenenumate riikide vahel, parandatakse turgude konkurentsivõimet ja lõppkokkuvõttes pakutakse tarbijatele uusi teenuseid.

Konkurentsipoliitika lihtsustab ressurside dünaamilist ümberjaotamist (turuletulekut ja sealt lahkumist)

Energiasektoris saab konkurentsieeskirjade kohaldamisega panustada varustuskindluse küsimuste lahendamisse, lihtsustades turule juurdepääsu ja julgustades investeringuid. 2011. aastal algatas komisjon ametliku uurimise elektritarnija ČEZ vastu. Ettevõtjat kahtlustatakse valitseva seisundi kuritarvitamises, takistades konkurentide turuletulekut Tšehhi elektriturul⁶¹. Samuti tegi komisjon etteteatamata kontrollkäike Kesk- ja Ida-Euroopa gaasiettevõtjate ruumidesse, millega sooviti tuvastada käitumist, mis võib takistada konkurentidel muude gaasi tarneallikate pakkumist või kujutada endast valitseva seisundi kuritarvitamist gaasi tarnel, näiteks ülemäära kõrgete hindade kehtestamise kaudu.

Õhutranspordi sektori toimimise parandamine: konkurentsipoliitika roll

Reisijate õhutranspordi on finantskriisi vähem mõjutanud kui kaupade õhutranspordi

Tänapäeval on lennusõit iseenesestmõistetav. Lennureisijate arv vahemikus 1980–2000 on kolmekordistunud ja peaks aastaks 2020 veel kahekordistuma. 2010. aastal jõudis ELi lennujaamasid läbivate õhureisijate arv 777 miljonini, mis tähendab 3% tõusu võrreldes aastaga 2009. Ligikaudu kaks kolmandikku neist reisidest toimus ELis. Selline pidev kasv peegeldab turu liberaliseerimisest tulenevat kasu ja seda toetab konkurentsipoliitika eeskirjade rakendamine. Prognooside järgi kasvab lennuliiklus järgmise kümnendi jooksul jätkuvalt ligikaudu 4% aastas⁶². Tsiviillennundus panustab suurel määral Euroopa majandusse, kuna see hõlmab rohkem kui 150 liinilende pakkuvat ettevõtjat, üle 450 lennujaamaga võrgustikku ja ligikaudu 4,5 miljonit töötajat⁶³. Tsiviillennunduse panus ELi SKPsse on 1,5%. Asjaolu, et tsiviillennunduse sektor on alates 1990ndate aastate algusest oluliselt kasvanud, on peamiselt sektori liberaliseerimise tulemus, millega kaasnes hinnalangus ja mitme uue ettevõtja turuletulek. Liidusiseste lennuliinide arv suurenes 140% vahemikus 1992–2010.

⁶⁰ Juhtum COMP/39839: Telefónica ja Portugal Telecom; IP/11/1241, 25.10.2011.

⁶¹ Juhtum COMP/39727: CEZ; IP/11/891, 15.7.2011.

⁶² „Facts and Key developments on Air Transport”, Euroopa Komisjon, liikuvuse ja transpordi peadirektoraat, dokument on kättesaadav veebiaadressil http://ec.europa.eu/transport/air/doc/03_2009_facts_figures.pdf

⁶³ „Flightpath 2050: Europe's visions for aviation”. Lennundusala kõrgetasemelise uurimiserühma aruanne.

2010. aastal veeti õhuteed pidi 13,1 miljonit tonni kaupa, millest 20% olid ELi-sisesed veod. See on 16% rohkem kui 2009. aastal, mil Euroopa lennulasi vedu sai finantskriisist tuleneva kaubanduse kokkuvarisemise tõttu tugevasti kannatada.

Liberaliseerimine on edendanud konkurentsi ja suurendanud reisijate valikuvõimalusi, aga....

Liberaliseerimisprotsess on õhustranspordis olnud suhteliselt ulatuslik. Pärast ühtse turu lõpuleviimist õhustranspordis 1997. aastal tuli turule mitu uut lennuettevõtjat, kes arenesid kiiresti, suurendasid konkurentsi ja pakkusid reisijatele suuremat valikut. Seda arengut kajastab ka suhteliselt järsk tõus piirkondlike lennujaamade kasutatavate reisijate arvus. Siiski tundub piirkondlike lennujaamade konkurentsivõime viimaste aastate jooksul olevat nõrgenenud: aastas alla viie miljoni reisijaga lennujaamad on suuremate lennujaamadega samalaadsed kasvumäärad.

... konsolideerumine annab põhjust muretsemiseks lennuettevõtjate eri vormis koostöö tõttu

Liberaliseerimisega paralleelselt on toimunud on lennuettevõtjate suur konsolideerumine, eelkõige seetõttu, et riiklikel lennuettevõtjatel põhinev varasem turustruktuur osutus avatud Euroopa turul ebatõhusaks. Toimunud on mitu koondumist, eelkõige väiksemate ja/või vähem tõhusate lennuettevõtjate vahel, kes olid varem kaitstud seadusliku monopoolse seisundiga. Samuti on loodud mitmesuguseid paindlikumaid koostöövorme, mis ulatuvad kahepoolsetest koodi jagamise kokkulepetest lennuliitude (suur hulk lennuettevõtjaid Euroopas ja väljaspool Euroopat kuulub kolme suurde lennuliitu: Oneworld, Star Alliance ja SkyTeam) või ühissettevõtete loomiseni. Piirangud välisinvesteeringutele eri jurisdiktsioonides (näiteks ELis ja USAs) on paindlikumate koostöövormide levimise peamine põhjus rahvusvaheliste lennuettevõtjate vahel.

2011. aastal läbiviidud ühinemis- ja monopolijuhtumite uurimistes analüüsis komisjon konkurentsi vaatepunktist mõju, mida avaldab nii pakkumise kontsentratsioon teataval lennuliinidel kui ka lennuettevõtjate vaheline kooskõlastamine.

Komisjon teeb teenindusaegu käsitleva uue määruse ettepaneku konkurentsi suurendamise eesmärgil

Märtsis võttis komisjon vastu üldstrateegia, milles määratletakse tegevuskava konkurentsivõimeliseks ja ressursitõhusaks transpordisüsteemiks⁶⁴. Tegevuskava koosneb 40 konkreetsest algatusest, mille eesmärk on suurendada liikuvust, vähendades seejuures 2050. aastaks transpordi süsinikdioksiidi heitkoguseid 60 %. 2011. aasta detsembris vastu võetud lennujaamade töö tõhustamise pakett lasub põhirõhk läbilaskevõimel. Lennujaamade järjest suureneva ülekoormatuse ja uute suurte lennujaamainfrastruktuuride piiratud arengu tõttu napib teenindusaega, mis omakorda takistab konkurentsi. Algatuste hulgas on ettepanek uue teenindusaja määruse kohta,⁶⁵ mis võeti vastu 1. detsembril ja mille eesmärk on lihtsustada turulepääsu ja edendada lennujaamade tõhusamat läbilaskevõimet. Kavandatavas määruses tugevdatakse teenindusaegade koordinaatorite sõltumatust, suurendatakse teenindusaegade kasutamise määra ja antakse selge sõnaga luba kaubelda teenindusaegadega järelturul, soodustades sel teel konkurentide turuletulekut turgu, mitte valitsevaid ettevõtjaid. Samas

⁶⁴ Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas, Euroopa Komisjoni valge raamat, KOM(2011) 144 lõplik, 28.3.2011.

⁶⁵ „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Liidu lennujaamades teenindusaegade jaotamise ühiste eeskirjade kohta” (uuesti sõnastatud), KOM(2011)827 lõplik, 1.12.2011.

peavad konkurentsiasutused tagama, et turgu valitsevad ettevõtjad ei kasutaks teenindusaegadega kauplemise lihtsustumist ära selleks, et oma positsiooni veelgi tugevdada.

Lennujaamade töö tõhustamise pakett sisaldab ka õhusõidukite maapealset teenindust käsitlev uus määrus,⁶⁶ mille eesmärk on selliste teenuste tõhususe ja üldise kvaliteedi parandamine konkurentsi suurendamise kaudu lennundussektoris.

Teenindusaegu puudutavaid kohustusi on pakutud parandusmeetmetena ühinemis- ja monopolidevastaste eeskirjade rikkumise juhtudel

Ühinemis- ja monopolidevastaste eeskirjade rikkumise puhul on mitmed osalised pakkunud konkurentide turule tuleku lihtsustamiseks teenindusaegasid, et leevendada seeläbi konkurentsiasutuste tõstatatud probleeme. Teenindusaegasid puudutavad kohustused on eriti tõhusad ülekoormatud lennujaamade puhul, kus juurdepääs teenindusaegadele on väga oluline selleks, et lennuettevõtjad püsiks konkurents.

Atlandi-üleseid lende tegeva ühissettevõtja puhul nõustuti teenindusaegu puudutavate kohustustega, ...

2010. aastal leppisid lennuliidu Oneworld liikmed British Airways, American Airlines ja Iberia kokku lennuplaanide, hindade ja lendude mahu koordineerimises Euroopa ja Põhja-Ameerika vahelistel liinidel. Komisjoni uurimise tulemusena võtsid nimetatud kolm lennuettevõtjat siduvad kohustused⁶⁷. Seejärel taotlesid mitmed konkurendid ühissettevõtjas osalevate partnerite pakutud teenindusaegu või muid erikokkuleppeid. Pärast taotluste läbivaatamist kiitis komisjon 20. detsembril 2010 heaks lennuettevõtja Delta Airlines taotluse, lubades sellel pakkuda uusi lennuliine London Heathrow lennujaama ning Bostoni ja Miami vahel. 2011. aastal jätkas komisjon lennuliitude Star⁶⁸ ja SkyTeam⁶⁹ raames sõlmitud kokkulepete uurimist ning avas kaks uurimist,⁷⁰ et kontrollida kohaldatud koodijagamise kokkulepete seaduslikkust ühel juhul Lufthansa ja Turkish Airlines'i vahel ning teisel juhul TAP Air Portugal ja Brussels Airlines'i vahel.

... kuid lennuettevõtjate Aegean Airlines ja Olympic Air kavandatava koondumise puhul peeti neid ebapiisavateks

Tarbijate valikuvabaduse ja hinnakonkurentsi säilitamine Kreeka lennuliinidel

26. jaanuaril keelas komisjon Kreeka kahe suurima lennuettevõtja Aegean Airlines ja Olympic Air kavandatava ühinemise, millest oli teavitatud 2010. aasta juunis. Nagu lennuettevõtjate varasemate koondumiste puhul, analüüsis komisjon kavandatava koondumise üldmõju lennuliinidele, mida mõlemad ettevõtjad teenindavad. Komisjon leidis, et kavandatava ühinemise tulemusena tekkiv üksus oleks saavutanud monopolilähedase seisundi üheksal lennuliinil, sealhulgas Ateena ja Thessaloníki, Irákleio või Rhodose vahel, mis kahjustanuks üle nelja miljonit reisijat, kes neil lennuliinidel igal aastal reisivad. Muude parandusmeetmete hulgas tegid

⁶⁶ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus maapealse käitluse teenuste kohta liidu lennujaamades ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 96/67/EÜ, Euroopa Komisjon, KOM(2011)824 lõplik, 1.12.2011.

⁶⁷ Juhtum COMP/39596: BA/AA/IB, otsus kohustuste kohta, 14.7. 2010, ELT C 278, 15.10.2010, lk 14-15.

⁶⁸ Juhtum COMP/39595 Continental / United/Lufthansa / Air Canada. Vt märgukiri MEMO/09/168, 20.4.2009.

⁶⁹ Juhtum COMP/37984: SkyTeam.

⁷⁰ Juhtumid COMP/39794: Lufthansa / Turkish Airlines ja COMP/39860: Brussels Airlines / TAP Air Portugal; IP/11/147, 11.2.2011.

kõnealusel lennuettevõtjad ettepaneku loovutada igale potentsiaalsele uustulnukale teatud hulk stardi- ja maandumisaegu Ateena ja teiste Kreeka lennujaamade vahel. Siiski pidas komisjon neid meetmeid ebapiisavateks, kuna ei Ateena ega ükski teine Kreeka lennujaam ei ole ülekoormatud.

Erinevalt varasematest lennuettevõtjaid puudutavatest juhtumitest ei seisnenud probleem teenindusaegade nappuses, vaid selles, et isegi teenindusaegade olemasolu korral oli mõne teise ettevõtja turuletuleku tõenäolisus väike. Seega ei oleks teenindusaegade vabastamine suurendanud uue osalise turuletuleku tõenäosust või lihtsustanud tal nende lennuliinide kasutamist. Sobivate parandusmeetmete puudumisel ei jäänud komisjonil üle muud, kui kavandatav koondumine keelata⁷¹.

Odavlennuettevõtjate esilekerkimine ja nende atraktiivsus piirkondlikele lennujaamadele...

Lennutranspordisektoris on viimastel aastatel toimunud radikaalsed muutused eelkõige seoses odavlennuettevõtjate hoogsa kasvuga alates 2005. aastast. Need lennuettevõtjad on haaranud endale arvestatava turuosa, aga nad on saanud ka olulist riiklikku toetust. Mitmel juhul on riiklikud ametiasutused pakkunud odavlennuettevõtjatele lennujaamamaksude vähendamise skeeme piirkondlike lennujaamade kasutamiseks, mida on omakorda toetatud riiklikest vahenditest. Lisaks sellele on mõned endised riiklikud lennuettevõtjad palunud riiklikku toetust, et jääda ellu praeguses majanduskriisis. Seega ei ole üllatav, et komisjon on konkurentidelt kaebusi saanud.

...annab ainek arutelule lennundussektori suuniste üle.

Praeguses õiguslikus raamistikus, mis koosneb lennundussektori 1994.⁷² ja 2005.⁷³ aasta suunistest, on eespool osutatud küsimuste lahendamiseks määratud kindlaks vastavuskriteeriumid, et hinnata lennujaama taristu investeerimisabi ja piirkondlikest lennujaamadest lende korraldavate lennuettevõtjate riiklik stardiabi. Komisjon algatas 2011. aastal avaliku arutelu nende suuniste rakendamise ja võimaliku läbivaatamise üle. Uued suunised kavatseb komisjon võtta vastu 2012. aastal. Neis suunistes võetak arvesse lennujaamade ja lennuettevõtjate positiivset mõju piirkondlikule arengule, vältides konkurentsimoonutusi ja dubleerimist mittekasumlike lennujaamadega.

Komisjon suurendab piirkondlikele ja odavlennuettevõtjatele antava abi kontrolli ja ...

Praeguse seisuga on suurem osa Euroopa piirkondlike lennujaamasid mittekasumlikud ja saavad püsima jääda vaid tänu kohalike ametiasutuste toetustele. Vaid 8% EL 27 lennujaamadest on erakätes, 77% on avaliku sektori omandis ja ülejäänud 14% on segaomandis. Sellest hoolimata ei ole lennujaama sulgemine alati võimalik, kuna piirkondlikel lennujaamadest on oluline roll kohalikus/piirkondlikus arengus. Siiski tuleb riigiabi kontrolliga tagada, et riigi omandisse kuulumine ei looks mõnedele lennujaamadele ja lennuettevõtjatele konkurentide ees põhjendamatuid eeliseid ning et kõnealuse kontrolliga panustatakse riiklike vahendite nõuetekohasesse jaotamisse. On oluline märkida, et mitmed kohtuotsused kõnealusel sektoris on riigiabi kontrolli suurendamise tähtsust kinnitanud. Hiljutises otsuses Leipzig-Halle lennujaama käsitlevas kohtuasjas kinnitas üldkohus, et

⁷¹ Juhtum COMP/M.5830: *Olympic / Aegean Airlines*; IP/11/68, 26.1.2011.

⁷² EÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 ning EMP lepingu artikli 61 kohaldamine lennundussektorile antava riigiabi korral, EÜT C 350, 10.12.1994, lk 5.

⁷³ Ühenduse suunised lennujaamade rahastamise ja piirkondlikest lennujaamadest opereerivate lennuettevõtjate riikliku stardiabi kohta, ELT C 312, 9.12.2005, lk 1-14.

lennujaamataristu ehitamine kuulub riigiabi kontrolli alla, kuna see on lahutamatult seotud lennujaama käitamise kui majandustegevusega⁷⁴.

Komisjon avas 2011. aastal ametlikud riigiabi uurimismenetlused kuue juhtumi⁷⁵ kohta, mis on seotud lennuettevõtjate või piirkondlike lennujaamade rahastamise ja riikliku stardiabiga. Enamik neist juhtumitest puudutavad vähendatud lennujaamamaksude pakkumist odavlennuettevõtjatele, sageli seoses turustamiskokkulepetega, mille väärtus lennujaamade jaoks on kaheldav.

... jätkab riiklikele lennuettevõtjatele antava ümberkorraldamisabi uurimist.

Samal ajal on turgu valitsevad lennuettevõtjad otsustanud alustada konsolideerimis- ja ümberkorraldusprotsesse, mis on toonud kaasa olulisi riigiabi juhtumeid. Tšehhi (Czech Airlines (ČSA))⁷⁶ ja Malta (Air Malta)⁷⁷ riiklikele lennuettevõtjatele antud ümberkorraldamisabi kohta avatud ametlikud uurimismenetlused on kaks head näidet.

2.3. Kuidas komisjon edendab konkurentsikultuuri

Eeskirjade rakendamine ja teadlikkuse suurendamine on tõhusa konkurentsipoliitika kaks tahku.

Teadmised konkurentsipoliitikast tulenevast kasust on olulised selleks, et kodanikud saaksid kasutada oma võimalusi tarbijatena, et ettevõtjad saaksid konkureerida oma toodete väärtuse alusel ning et ELi, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi poliitikakujundajad võtaksid meetmeid, millega toetatakse jätkusuutlikku majanduskasvu.

Ettevõtjad ja liikmesriigid peavad tundma eeskirju ja neid täitma, ...

Turud toimivad paremini siis, kui tarbijad teevad teadlikke valikuid pakutavate toodete ja teenuste vahel, kui ettevõtjad hoiduvad konkurentsivastastest kokkulepetest ja tavadest ning kui riiklikud ametiasutused on teadlikud sellest, kuidas konkurentsi abil saab lahendada laiemaid majanduslikke probleeme. Majanduskasvu aeglustumise ajal on eriti oluline, et poliitikakujundajad mõistaksid konkurentsi soodsat mõju majanduskasvule ja kahju, mis võib tuleneda eeskirjade lõdvendamisest. Komisjon andis välja brošüüri „Compliance Matters”, mille eesmärk on suurendada ettevõtjate teadlikkust eeskirjadest ja edendada neist

⁷⁴ Kohtuasjad T-443/08 and T-455/08, Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt ja teised vs. Euroopa Komisjon, Üldkohtu 24. märtsi 2011. aasta otsus.

⁷⁵ Juhtumid SA.31662: Väidetav riigiabi Timișoara lennujaamale, lennujaamast lende korraldavatele lennuettevõtjatele ja ettevõtjale Wizz Air, otsus 22.7.2011, ELT C 270, 13.9.2011, lk 11-31, SA.29064: Iirimaa ebaseaduslik riigiabi ettevõtjatele Aer Lingus, Aer Arann ja Dublin Airport Authority, otsus 13.7.2011, ELT C 306, 18.10.2011, lk 10-16, IP/11/874, SA.30743: Leipzig-Halle lennujaam – uued infrastruktuuriga seotud meetmed, otsus 15.6.2011, ELT C 284, 28.09.2011, lk 6-23, SA.32833: Frankfurt-Hahn – väidetav riigiabi lennujaamale ja Ryanairile, otsus 13.7.2011, IP/11/874, SA.22932: lennuettevõtja Air France kaebus Marseilles'i linna poolt Ryanairile antud abi kohta, otsus 13.7.2011, ELT C 334, 15.11.2011, lk 8-61, IP/11/874, ja SA.30931: Investeermistoetus Rumeenia lennujaamadele, otsus 23.6.2011, ELT C 207, 13.7.2011, lk 3-15.

⁷⁶ Juhtum SA.30908: ČSA – Czech Airlines – Ümberkorralduskava, otsus 23.2.2011, ELT C 182, 23.6.2011, lk 13-28; IP/11/214.

⁷⁷ Juhtum SA.33015 Air Malta plc.

kinnipidamist, ning avas oma veebilehel rubriigi, milles juhitakse lugejaid olemasolevate materjalide juurde konkurentsieeskirjade järgmise tõhusate strateegiate kohta⁷⁸.

2011. aastal astuti uusi samme, eesmärgiga tagada, et asjaomased liikmesriigid kohaldavad tõhusalt ja viivitamata komisjoni riigiabi tagastamise otsuseid. Abi tagastamise eesmärk on taastada turul enne abi andmist valitsenud olukord ja tagada võrdsete võimaluste säilimine siseturul. Veel tagastamata ebaseadusliku ja kokkusobimatu abi suurus on langenud 75%-lt 2004. aastal ligikaudu 12,3%-le 31. detsembri 2011. aasta seisuga. Tagasinõutud ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu abi maht suurenes 2,3 miljardilt eurolt 2004. aasta detsembris 12,3 miljardi euroni. Tõhusaks on osutunud rikkumismenetlused ja kohtuasjad nende liikmesriikide vastu, kes ei täida riigiabi tagasinõudmise otsust. 2011. aastal lõpetati viis juhtumit pärast otsust Euroopa Kohtus. 45st algatatud juhtumist on menetluses veel 29.

... samal ajal kui konkurentsiasutused tõhustavad koostööd ELi ja rahvusvahelisel tasandil

Nii komisjonil kui ka riiklikel konkurentsiasutustel on oluline roll konkurentsikultuuri edendamisel. Koostööd ei tehta mitte üksnes juhtumite uurimise raames, vaid panustatakse ka poliitika arendamisse Euroopa konkurentsivõrgustiku eri foorumitel. 2011. aastal tegutsenud alarühmades käsitleti toidu-, finantsteenuste ja farmaatsiatoodete sektoreid.

Globaliseerunud turud vajavad rahvusvaheliselt arendatavat konkurentsikultuuri; komisjon edendab lähenemist materiaaloiguste ja menetlusnormide osas. Sõlmitud on koostöökokkuleppeid USA, Kanada, Jaapani ja Korea konkurentsiasutustega. Arutlused käivad Šveitsi ja Kanada ametiasutustega kaugeleulatavamate kokkulepete sõlmimiseks, et parandada tõhusust ja mõjusust konkurentsijuhtumite käsitlemisel.

3. KONKURENTSIALANE DIALOOG TEISTE INSTITUTSIOONIDEGA

3.1. Struktureeritud dialoog Euroopa Parlamendiga

Ehkki komisjonil on ainupädevus ELi konkurentsioiguse jõustamise alal ELi kohtute kontrolli all, osalevad konkurentsivolinik ja tema talitused pidevas struktureeritud konkurentsialases dialoogis Euroopa Parlamendiga, eelkõige parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoniga (ECON).

Struktureeritud dialoog majandus- ja rahanduskomisjoniga

2011. aastal osales konkurentsivolinik kolmel korral majandus- ja rahanduskomisjoni koosolekutel struktureeritud dialoogi raames, tutvustades komisjoni 2011. aasta tööprogrammi (märtsis), konkurentsipoliitika iga-aastast aruannet (juuli) ja 2012. aasta komisjoni tööprogrammi (november). Samuti osales volinik kollektiivse õiguskaitse teemalisel avalikul arutelul ja konkurentsialase töörühma koosolekul.

3.2. Järeelmeetmed seoses 2009. aasta konkurentsipoliitika aruannet käsitleva parlamendi resolutsiooniga

2011. aasta jaanuaris võttis parlament vastu resolutsiooni komisjoni 2009. aasta konkurentsipoliitika aruande kohta⁷⁹. Resolutsioonis esitati komisjonile mitmeid teabenõudeid. Lisaks ametlikule vastusele resolutsiooni kohta saatis konkurentsivolinik

⁷⁸ Vt <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/compliance>

⁷⁹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0023.

märtsis majandus- ja rahanduskomisjoni esimehele kirja. Samuti andsid voliniku talitused üksikasjalikud vastused kõikidele resolutsioonis esitatud märkustele.

Euroopa Parlamendi resolutsioonis käsitletud teemad.

Parlament oli eriti huvitatud komisjoni tegevusest seoses finants- ja majanduskriisiga ning palus komisjonil koostada hinnang kriisi ajal kehtestatud ajutiste riigiabi meetmete kohta. Vastuseks koostas konkurentsi peadirektoraat finants- ja majanduskriisi ajal vastu võetud ajutiste riigiabi eeskirjade kohta komisjoni talituste üksikasjaliku töödokumendi⁸⁰. Konkurentsivolinik esitas selle majandus- ja rahanduskomisjoni esimehele septembris.

Resolutsioonis tuletas parlament meelde ka oma varasemaid komisjonile esitatud taotlusi: töötada välja õigusaktid, et lihtsustada individuaal- ja kollektiivhagide esitamist monopolidevastaste eeskirjade rikkumisest tulenenud kahjude hüvitamiseks. Vastusena parlamendi üleskutsesele töötada välja ühtne lähenemisviisi kõigis sektoreis algatas komisjon märtsis kollektiivse õiguskaitse teemalise avaliku arutelu. Komisjoni 2012. aasta tööprogramm sisaldab ühtlasi ettepanekut konkurentsi eeskirjade rikkumisest tekkinud kahjude hüvitamise kohta, mille konkurentsivolinik kavatses volinike kolleegiumile esitada 2012. aastal.

3.3. Konkurentsi peadirektoraadi koostöö parlamendi majandus- ja rahanduskomisjoniga

Konkurentsi peadirektoraat korraldas 2011. aastal rahandus- ja majanduskomisjoni liikmete assistentidele ja poliitikanõunikele kaks seminari. Esimeses (veebruaris) käsitleti 2011. aasta konkurentsi alase tööprogrammi peamisi teemasid⁸¹. Teine seminar (juulis) korraldati samal ajal, kui konkurentsivoliniku tutvustas 2010. aasta konkurentsiaruannet. Lisaks sellele võttis konkurentsi peadirektoraadi peadirektor sõna mais toimunud majandus- ja rahanduskomisjoni koordinaatorite avatud koosolekul.

Üldsusega konsulteerimine ja mõju hindamine

Konkurentsi peadirektoraat edastab teabe üldsusega konsulteerimise algatamise kohta majandus- ja rahanduskomisjoni sekretariaati ning väärtustab parlamendilt aegsasti saadud arvamusi. Konkurentsi peadirektoraadi talitused on parlamendisaadikute käsutuses saadikutele konkreetset huvi pakkuvate aspektide selgitamisel. Internetis avaldatakse avalike arutelude käigus laekunud vastused, tellitud taustauuringud, komisjoni mõjuhindangud ja kõik asjaomased komisjoni talituste töödokumendid. Teave käimasolevate ja varasemate üldsusega konsulteerimiste ja mõjuhindangute kohta on samuti kättesaadaval konkurentsi peadirektoraadi veebilehel⁸².

Konkurentsivolinik ja tema meeskond osalesid enne märtsis käivitatud üldsusega konsulteerimist üldist majandushuvi pakkuvate teenuste teemalisel avalikke teenuseid käsitleva laiendatud töörühma koosolekul. Märtsis tutvustas volinik majandus- ja rahanduskomisjonile komisjoni esimesi tähelepanekuid, seejärel esitas juulis ja novembris kõnealusele komisjonile aruanded. Selle aja jooksul parandas komisjon oma esialgset ettepanekut, eesmärgiga võtta arvesse parlamendi mõningaid ettepanekuid.

Samuti väljendasid majandus- ja rahanduskomisjoni liikmed muret komisjoni trahvimispoliitika üle. Sellest tulenevalt selgitasid konkurentsi peadirektoraadi talitused trahvimise põhimõtteid seminaridel ja üksikasjaliku vastuse vormis ühe parlamendisaadiku kirjale.

Komisjoni trahvimispoliitika

⁸⁰ Komisjoni töödokument „Finants- ja majanduskriisi tõttu vastuvõetud ajutiste riigiabi eeskirjade mõju”, SEK(2011) 1126 (lõplik), 5.10.2011.

⁸¹ Teemade hulgas olid üldist majandushuvi pakkuvad teenused, päästmise ja ümberkorraldamise suunised, komisjoni kollektiivse õiguskaitse teemaline avalik arutelu ja trahvid.

⁸² http://ec.europa.eu/competition/index_en.html

2011. aastal avaldas konkurentsi peadirektoraat teabelehe trahvide⁸³ kohta, milles selgitatakse trahvide põhjuseid ja nende arvestusviisi. Samuti avaldati eeskirjadest kinnipidamist käsitlev brošüür, mis on suunatud ettevõtjatele ja milles räägitakse eeskirjadest kinnipidamise ergutamise ja hoiatava mõju tagamise tähtsust. Oktoobris avaldas komisjon ka läbivaadatud parimate tavade paketi. Selles antakse ülevaade meetmetest, mille abil suurendada monopolidevastaste uurimiste läbipaistvust. Kõik vastuväited, milles esitatakse komisjoni argumendid juhtumi algjärgus ja millele osalised saavad esitada üksikasjaliku vastuse, sisaldavad nüüd võimalike trahvide parameetreid.

Parlamendiliikmed esitavad komisjonile sageli küsimusi käimasolevate konkreetsete konkurentsijuhtumite kohta, millele komisjon ei saa vastata uurimismenetluse konfidentsiaalsuskohustuse tõttu.

Käimasolevad uurimised ja sektoriuringud

Konkurentsi peadirektoraadi personal kohtub regulaarselt parlamendiliikmetega, kui need seda taotlevad. Kohtumistel selgitatakse uurimise menetlusetappe ja peetakse konkreetse sektori teemalisi üldisi arutelusid sel määral, kui võrd seda lubab konfidentsiaalsuskohustus juhtumi osaliste ees. Samuti on parlament kutsunud korduvalt üles korraldama sektoriuringuid mitmes valdkonnas, mille komisjon on teadmiseks võtnud. Komisjoni käsutuses on eri vahendid ELi konkurentsiõiguse jõustamiseks, näiteks üksikjuhtude uurimised, sektoriuringud ja koostöö teiste peadirektoraatidega reguleerivate meetmete osas. Sektoriuringud on äärmiselt ressursimahukad ja sedasama eesmärgi on mõnikord võimalik saavutada sama tõhusalt muude uurimisvormide kaudu.

3.4. Konkurentsi peadirektoraadi koostöö Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega

Komisjon hoiab ka Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed (EMSK) kursis peamiste poliitikaalgatustega ning osaleb töörühmades ja sektiioonide koosolekutel. 4. oktoobril osales konkurentsivolinik ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiiooni koosolekul, kus ta esitles komisjoni talituste töödokumenti, milles käsitletakse finants- ja majanduskriisi ajal kehtestatud ajutisi riigiabi eeskirju. 7. detsembril võttis EMSK vastu arvamuse 2010. aasta konkurentsipoliitika aruande kohta⁸⁴.

⁸³ Kättesaadav veebiaadressil http://ec.europa.eu/competition/antitrust/compliance/factsheet_fines_nov_2011_en.pdf

⁸⁴ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse „Komisjoni aruanne – 2010. aasta konkurentsipoliitika aruanne”, 7.12.2011, ELT C 43, 15.2.2012, lk 25-29. Kättesaadav veebiaadressil <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.int-opinions.19680>